

Till
Regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen

Revisionsberättelse för kollektivtrafiknämnden år 2020

Vi, av regionfullmäktige utsedda revisorer har granskat kollektivtrafiknämndens verksamhet under år 2020.

Kollektivtrafiknämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till regionfullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt regionfullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och regionens reglemente för revisorskollegiet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vår samlade kommentar och bedömning från granskningen under året samt omfattningen av granskningen framgår av revisionens årspromemoria, som fogats till revisionsberättelsen för regionstyrelsen.

Vi bedömer att verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi har vid granskningen av nämndens redovisning funnit att den fyller kraven enligt lag 2018:597 om kommunal bokföring och redovisning.

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för kollektivtrafiknämnden och dess enskilda ledamöter.

Vänersborg den 17 mars 2021

Birgitta Eriksson
Ordförande

Krister Stensson
Vice ordförande

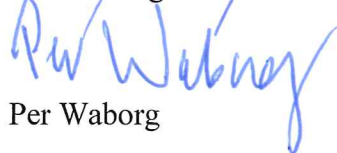
Ulla Göthager

Sven Liljegren

Ulf Sjösten

Per Waborg

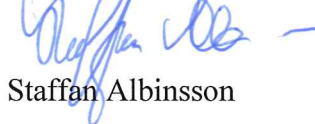
Bo-Lennart Bäcklund

Gun Alexandersson Malm

Marie Engström Rosengren

Staffan Albinsson

Wimar Sundeen

Revisionsenheten
Västra Götalandsregionen
2020-02-26

Årsrapport 2020

Kollektivtrafiknämnden
REV 2020–00064

Innehåll

Sammanfattning	3
Rekommendationer	3
Årets granskning	4
Inledning	4
Nämndens ansvar	5
Resultatet av revisorernas granskning.....	5
Ekonomi	5
Verksamhet	13
Intern styrning och kontroll.....	20
Uppföljning av tidigare års rekommendationer	22
Räkenskaper	23
Sammanfattande bedömning och rekommendationer	26
Bedömning	26
Rekommendationer	26
Bilaga 1. Beskrivning av revisionskriterier.....	27
Bilaga 2. Upprättade granskningsrapporter	31

Sammanfattning

Årets revision av kollektivtrafiknämnden har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionsledning för kommunal verksamhet. Nämnden har granskats och bedömts utifrån det samlade uppdrag och ansvar som framgår av regionfullmäktiges budget och nämndens reglemente. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorskollegiet samt från en granskningsplan avseende kollektivtrafiknämnden. Granskningen har genomförts utifrån revisionsenhetens granskningsprogram och i dialog med berörda verksamheter.

Kollektivtrafiknämndens styrning av mål och ekonomi sker systematiskt och långsiktigt enligt regionfullmäktiges mål för en hållbar utveckling av länets kollektivtrafik. Nämnden har under 2020 och rådande pandemin säkerställt en aktiv styrning inom sitt verksamhetsansvar. Pandemin har lett till ett minskat resande 2020 med regionens kollektivtrafik på cirka 30 procent jämfört med 2019. Kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor i regionen minskade 2020 till 23 procent jämfört med 33 procent 2019. Nämnden uppnår ej målen minskade koldioxidutsläpp 2020. Nämnden driver dock ett strategiskt målarbete för en hållbar utveckling av kollektivtrafiken. Införandet av el-bussar i stadstrafikavtal har lett till att Västra Götalandsregionen per december 2020 har Nordens största flotta av el-bussar.

Kollektivtrafiknämnden redovisar 2020 en ekonomi balans. Utbetalat driftbidrag till Västtrafik är 5 099 mnkr och i paritet med budget. Kollektivtrafiknämnden har ett utgående eget kapital 2020 på 101,9 mnkr. Kollektivtrafiknämnden har för sin egen del ingen fastlagd investeringsbudget, och inga investeringar har gjorts under året.

Kollektivtrafiknämnden har agerat för att klarlägga och säkerställa budgetförutsättningarna för införandet av den nya zonstrukturen för 2021.

Utifrån vad som framkommit i årets granskning av Kollektivtrafiknämnden bedömer revisionsenheten att verksamheten i allt väsentligt bedrivits ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och med en tillräcklig intern kontroll, ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 motiverat.

Bedömningen är även att kollektivtrafiknämnden har omhändertagit ställda rekommendationer 2019 från revisionen.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges.

Årets granskning

Inledning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Revisorernas granskning utgår från att nämnden ska utforma styrning, uppföljning och kontroller utifrån nämndens ansvar. Nämnden ska också se till att styrning, uppföljning och kontroller genomförs i verksamheten.

Förutsättningarna för revision av regionens verksamheter år 2020 ser lite annorlunda ut än tidigare år. Pandemin har väsentligt förändrat utgångspunkterna för årets revision. Covid-19 har präglat både revisionens och nämnder och styrelserns arbete under året. Revisorskollegiet beslutade redan i april att årets revision ska präglas mer av ett stödjande och framåtriktat arbetssätt än av ett strikt granskande arbetssätt. Allt i syfte att inte belasta verksamheterna med för mycket extra arbete då energin behövdes till att hantera en allvarlig kris.

Det uppdrag som regionfullmäktige gav nämnder och styrelser i samband med att budget 2020 fastställdes har fått stå tillbaka för ett helt annat uppdrag, att hantera en pandemi. Revisionens fokus har fått förskjutas från att enbart granska utifrån regionfullmäktiges grunduppdrag till att granska och ansvarspröva utifrån både krishantering och genomförande av grunduppdraget. I revisionens ansvarsprövning finns därmed som grund och utgångspunkt även de förändrade förutsättningarna för att klara grunduppdraget som pandemin inneburit. Revisionen konstaterar att det har varit komplicerat att bedöma enskilda nämnder och styrelserns revisionsansvar för 2020 då pandemin radikalt förändrat förutsättningarna för ledning, styrning och kontroll under året.

Grunden för årets ansvarsprövning har trots allt varit regionfullmäktiges budget. Budgeten antogs långt innan pandemin var ett faktum. För att hantera den uppkomna situationen har därför regionfullmäktige, regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsstyrelsen under året fattat kompletterande beslut i syfte att hantera krisen som påverkat nämnder och styrelserns uppdrag. Även hanteringen av dessa beslut har påverkat revisionens ställningstagande.

Med ovan som utgångspunkt har revisionen för år 2020 formulerat en övergripande revisionsfråga som varit vägledande i revisionens granskningsinsatser för året. Revisionsfrågan lyder: ”Har nämnden bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt vis och med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och en tillräcklig intern kontroll ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 motiverat.”

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionsred för kommunal verksamhet. Revisionen har vidare genomförts med grund i de styrande dokument för revisorskollegiet samt revisionsenheten som anger preciserade anvisningar för granskningens genomförande och bedömningar. Ansvarig för genomförd granskning är Kristoffer Lundqvist, revisionsenheten. Därtill har räkenskaperna granskats av

revisionsbyrån PwC. Kvalitetsgranskare för rapporten har varit Vilhelm Rundquist, revisionsdirektör, revisionsenheten.

Kollektivtrafiknämndens ansvariga tjänsteperson Ulrika Bokeberg på förvaltningen koncernkontoret har beretts tillfälle att faktagranska rapportens innehåll.

Nämndens ansvar

Nämnden granskas och bedöms utifrån det samlade uppdrag och ansvar som framgår av regionfullmäktiges budget och nämndens reglemente. Nedan redovisas centrala delar i nämndens reglemente, fördjupad information om nämndens revisionsansvar finns i bilaga 1. Beskrivning av revisionskriterier.

Kollektivtrafiknämndens reglemente, antaget av regionfullmäktige 2019-06-10--11, § 138 anger nämndens uppgift i Västra Götalandsregionen. Kollektivtrafiknämnden är Västra Götalandsregionens ledande politiska organ inom kollektivtrafikområdet. Nämnden är systemägare för det regionfinansierade kollektivtrafiksystemet. Nämnden ska fullgöra de uppgifter som följer av Västra Götalandsregionens ansvar för den regionala kollektivtrafiken. Nämnden är Västra Götalandsregionens beställare av kollektivtrafik. Arbetet sker i enlighet med de mål och anvisningar som anges av regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Regionstyrelsens beredning för hållbar utveckling utgör samverkans forum med kommunerna enligt avtal om ansvar för kollektivtrafiken i Västra Götaland¹ och bereder övergripande strategiska kollektivtrafikfrågor till Västra Götalandsregionens kollektivtrafiknämnd.

Kollektivtrafiknämnden har ett särskilt ansvar att följa upp och till regionfullmäktige rapportera hur arbetet med kollektivtrafik i Västra Götalandsregionen svarar upp mot dess övergripande mål.

Resultatet av revisorernas granskning

I detta avsnitt ges en beskrivning av genomförd granskning, de iakttagelser som gjorts samt revisionsenhetens bedömning. Inom några områden ges rekommendationer avseende åtgärder som nämnden bör vidta.

Ekonomi

I detta avsnitt görs en beskrivning och bedömning av nämndens ekonomiska resultat för verksamhetsåret utifrån revisionsenhetens verksamhetsrevision. Inledningsvis beskrivs nämndens målluppfyllelse avseende ekonomi. Därefter redogörs för de iakttagelser som

¹ Samverkansformer kring kollektivtrafik i Västra Götaland, regionfullmäktige 2011, reviderat, 2016-05-31, 2017-12-13, (revidering inledd 2020 med beslut 2021, Dnr: KTN 2019-00193).

gjorts i årets granskning. Revision av nämndens ekonomistyrning inom ram för räkenskapsrevisionen har utförts av auktoriserad revisor vid PwC och redovisas i rapportens avsnitt Räkenskaper.

Granskningen av kollektivtrafiknämndens system för styrning och uppföljning av ekonomi i detaljbudget utgör en del i revisionsenhetens årliga grundläggande verksamhetsrevision av nämnden. Granskningen har skett genom protokollsgranskning och dokumentgranskning av nämndens beslut under året samt genom dialogmöten mellan revisorskollegiets arbetsgrupp och presidiet för kollektivtrafiknämnden samt revisionsmöte under året mellan yrkesrevisor och nämndens ansvariga tjänsteperson, avdelningschef kollektivtrafik- och infrastruktur, koncernstab regional utveckling, samt nämndens ekonom, koncernstab verksamhetsuppföljning, koncernkontoret.

Revisionsenheten har granskat nämndens system för ekonomistyrning utifrån krav på nämnden i lag och i regionfullmäktiges styrande beslut om nämndens uppgift, mål och uppdrag. Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnden har säkerställt en ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande styrning genom att bedöma om:

- Nämnden upprättat en detaljbudget som svarar mot reglemente och regionfullmäktiges beslut om budget.
- Nämnden följer regionstyrelsens riktlinjer för hur nämnder och styrelser ska upprätta detaljbudget².
- Nämndens detaljbudget skapar förutsättningar för en ändamålsenlig målstyrning, uppföljning och åiterrapportering av verksamhet och ekonomi under året till nämnden, samt från nämnden till regionfullmäktige.

Måluppfyllelse

Kollektivtrafiknämnden redovisar 2020 en ekonom i balans med ett resultat för verksamhetsåret med ett överskott på 7,3 mnkr. I jämförelse med föregående år, en resultatförändring motsvarande + 4,7 mnkr. Årets avsättningar uppgår till 7,9 mnkr och är i sin helhet kopplade till kommande års FoU-verksamhet inom nämndens ansvarsområde i programmet Hållbara transporter och den regionala utvecklingsstrategin. Utbetalat driftbidrag till Västtrafik är 5 099 mnkr och i paritet med avsatt budget.

Kollektivtrafiknämnden hade vid ingången 2020 ett eget kapital motsvarande 94,6 mnkr. Med hänsyn till ovan redovisade resultat för 2020, kommer det utgående egna kapitalet 2020 att bli 101,9 mnkr. Kollektivtrafiknämnden har för sin egen del ingen fastlagd investeringsbudget, och inga investeringar har gjorts under året.

Kollektivtrafiknämnden är beställare av kollektivtrafik till utföraren Västtrafik AB. Investeringar rörande Västtrafik AB:s verksamhet hanteras i särskild ordning i Västra Götalandsregionens regiongemensamma investeringsprocess, till exempel avseende inköp av tåg. Investeringar som rör spårvagnstrafiken görs enligt gällande avtalsmodell av

² Regiongemensamma riktlinjer för detaljbudgetarbetet 2020, beslutad av RS 2019-06-25 (Dnr: RS 2019-02873).

Göteborgs stad. Större investeringar i resecentrum och hållplatser är beslutade i regional infrastrukturplan, där Fastighetsnämnden ansvarar för investeringar i kollektivtrafikanläggningar (fastigheter). Kollektivtrafiknämnden avser inte hemställa om att nyttja eget kapital för 2020.

Iakttagelser

Revisionsenheten vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av nämndens ekonomistyrning.

Kollektivtrafiknämndens mål och ekonomistyrning sker med systematik inom ramen för regionfullmäktiges mål för en hållbar utveckling av länets kollektivtrafik. Nämndens mål och ekonomistyrning sker i via nämndens detaljbudget och nämndens beställaruppdrag till Västtrafik AB. Västtrafik AB är Västra Götalandsregionens helägda bolag och utförarorganisation för all samhällsbeställd regional kollektivtrafik i Västra Götaland.

Kollektivtrafiknämnden mål och ekonomistyrning utgår från regionfullmäktiges budget 2020 med flerårsplan, det regionala Trafikförsörjningsprogrammet för Västra Götaland 2017–2020³, Målbild tåg 2035, samt andra centrala beslut av regionfullmäktige som beslut om ny zon-struktur för utbudet (biljettsortimentet) av länets kollektivtrafik samt regionfullmäktiges årliga rambeslut för biljettpriser för kollektivtrafiken, samt Västra Götalandsregionens miljöplan samt Klimatstrategin för Västra Götaland till 2030. Nämndens styrning utgår även från nämndens egna strategier som kompletterar regionfullmäktiges styrning såsom miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken, funktionshinderstrategi.

Nämndens detaljbudget har målkriterier för alla målområden. Detaljbudgeten redovisar en fördelning av nämndens regionbidrag för målområden, där absoluta merparten går till nämndens beställning av kollektivtrafik till Västtrafik AB.

Nämndens årliga process för mål och ekonomistyrning av kollektivtrafikuppdraget innefattar beslut om prisnivåer för resande samt strategiska beslut om länets utbud och utveckling av kollektivtrafiken enligt fullmäktiges budgetmål och Trafikförsörjningsprogrammet.

Nämnden bevakar analyserar kollektivtrafikens förutsättningar systematiskt på en beställarenivå via nämndens årliga process med beställaruppdrag till Västtrafik AB. Uppdraget till Västtrafik AB sker i huvudsak via två-åriga uppdrag som revideras årligen. Nämnden beslutar i samband med beredning och beslut om detaljbudget om uppdrag till Västtrafik. Beslutet anger mål och ekonomiska krav som är kopplade till nämndens detaljbudget (däri indirekt regionfullmäktiges budget och flerårsplan samt Trafikförsörjningsprogrammet och övrig central styrning enligt ovan). Uppdraget ställs utifrån en systematisk löpande dialog med Västtrafik AB. Västtrafik AB tar årligen fram en långtidsprognos till kollektivtrafiknämnden som ger en ekonomisk bedömning av

³ Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland 2017–2020 med långsiktig utblick till 2035, regionfullmäktige 2016-11-29.

finansieringsbehovet av kollektivtrafiken för den kommande treårsperioden, med hänsyn tagen till fattade beslut och bedömningar av kostnads- och intäktutveckling samt från målen i Trafikförsörjningsprogrammet.

Kollektivtrafiknämnden bevakar analyserar kollektivtrafikens förutsättningar systematiskt på en systemägarnivå. Nämndens ekonomistyrning vilar på kunskap om kollektivtrafikens förutsättningar ur ett nationellt och gränsregionalt och lokalt (kommuner och de fyra kommunalförbunden i länet) perspektiv. En central del är nämndens samråd i delregionala kollektivtrafikråd (kommunalförbundsområden) samt stadstrafikforumen för länets större stadsområden. Utöver detta samråder kollektivtrafiknämnden systematiskt på en länsövergripande nivå inom Västra Götalandsregionens beredning för hållbar utveckling. Beredningen är sammansatt av miljönämnden, regionutvecklingsnämnden, regionstyrelsen i Västra Götalandsregionen samt länets kommuner representerade via kommunalförbunden. Samråden rör regionalpolitiska utvecklingsmål och kollektivtrafikens utveckling inom detta. Nämndens samrådsprocess på delregional nivå samt länsövergripande nivå är formaliserad via beslut i regionfullmäktige⁴ och svarar mot de lagkrav som ställs på regionala kollektivtrafikmyndigheter⁵.

Kollektivtrafiknämndens ekonomistyrning i detaljbudget operationaliseras även i ett flerårigt program för hållbar regional utveckling som rör stöd till utvecklingsprojekt inom kollektivtrafikområdet. Programmet är budgeterade inom ram för detaljbudget och anger mål och målandikatorer, målgrupper samt inriktning och prioritering för beslut av stöd.

Kollektivtrafiknämnden har en systematisk uppföljning av sin ekonomistyrning. Nämnden följer årligen upp Trafikförsörjningsprogrammet, samt vart fjärde år sker en uppföljning och revideringsprocess av Trafikförsörjningsprogrammet, båda processer sker inom samrådsstrukturen beskriven ovan. Nämnden har en löpande systematisk ekonomistyrning under året inom nämndens detaljbudgetprocess samt uppdragsstyrning till Västtrafik AB, vilken delvis utgörs av månadsavstämningar, delårs- och årsboksluten inom ram för regionfullmäktiges budgetstyrning. Inom nämndens förvaltningsstöd koncernkontoret, koncernstab regional utveckling finns en fastställd modell för uppföljning, utvärdering och lärande av målarbetet som sker inom programmen för hållbar regional utveckling. Modellen är fastställd inom koncernstab regional utveckling som ett kvalitetsverktyg i förvaltningsprocessen riktad till kollektivtrafiknämnden, miljönämnden, regionutvecklingsnämnden och kulturnämnden.

Kollektivtrafiknämndens ekonomistyrning stöds av systematiska regionala analyser, uppföljningar och utvärderingar av nämndens insatser. Nämndens ekonomistyrning stöds även av systematisk omvärldsbevakning och påverkansarbetet genom nätverk och formella

⁴ Samverkansformer kring kollektivtrafik i Västra Götaland, regionfullmäktige 2011, reviderat, 2016-05-31, 2017-12-13, (revidering inledd 2020 med beslut 2021, Dnr: KTN 2019-00193).

⁵ Lag (2010:1065) om kollektivtrafik § 9 om krav på samråd i kollektivtrafikplanering.

forum på politisk och tjänstemannanivå inom offentlig sektor på lokal, regional och nationell nivå.

Covid-19-pandemin

Kollektivtrafiknämnden har under pandemin säkerställt en aktiv budgetstyrning, uppföljning och analys inom sitt verksamhetsansvar vad gäller nämndens uppdrag till Västtrafik AB samt nämndens övriga verksamhet.

Kollektivtrafiknämnden har fattat flera beslut för att fullgöra detaljbudget 2020 i möjligaste mån utifrån pandemins inverkan på verksamheten, samt vidtagit åtgärder för att stärka förutsättningarna för målstyrning på längre sikt utifrån pandemins inverkan på nämndens ansvarsområde. Nämnden har identifierat risken för att resandemålet påverkas av både av införandet av den nya zon-strukturen för biljettsortimentet i länet samt till följd av pandemins inverkan på resandet. En bedömning finns på resandeutvecklingen och ekonomiska konsekvenser utifrån dessa två perspektiv. Nämnden anger att det råder en osäkerhet om när resandet återgår till ett nytt ”normalläge” som sannolikt hamnar någon procent under senaste års utvecklingskurva. Full återhämtning bedöms dröja till efter 2021. Nämnden samråder med Västtrafik AB om analyser av hur återhämtningen kan ske.

Nämnden anger att det ursprungliga uppdraget till Västtrafik inte har kunnat följas då all fokus har fått läggas på att minska trängseln i kollektivtrafiken, en smittskyddsåtgärd som rekommenderat från nationell och regionalt smittskydd. Kollektivtrafiknämnden tog därför ett särskilt beslut för att ge Västtrafik AB stöd göra nödvändiga prioriteringar med anledning av pandemin. Stora avvikelser har skett kopplat till Trafikförsörjningsprogrammets mål. Resandet med Västtrafiks AB 2020 minskade med drygt 30 % jämfört 2019 och marknadsandelen i förhållande till bilen har försämrats.

Covid-19-pandemin har inneburit mycket stor påverkan på kollektivtrafikens ekonomi, som främst härrör till förlorade biljettintäkter för Västtrafik AB. Sammanfattningsvis innebär detta ca 1,2 mdkr i förlorade biljettintäkter jämfört med budget för 2020. Västtrafik erhöll drygt 400 mnkr av statens särskilda stöd om 3 mdkr till kollektivtrafiken. Regionstyrelsen beslutade i januari 2021 att tillskjuta motsvarande 300 mnkr från generella statsbidrag som en resultatreglering kopplat Covid-19. Resterande 500 mnkr har Västtrafik AB omhändertagit genom bland annat kostnadsreduceringar/besparingar och effektiviseringar.

Kollektivtrafiknämnden har för 2021 gjort justeringar i beställarstyrning av Västtrafik AB, uppdraget är mindre detaljerat, uppdraget gäller för ett år (mot normalt två år) i syfte för att ge bolaget ett bättre operativt handlingsutrymme i hanteringen av de osäkerheter som pandemin innebär.

Förslag till reviderat trafikförsörjningsprogram, för perioden 2021 - 2025, har varit ute på remiss under stor del av året. Remissförslaget togs fram före covid-19-pandemin. Nämnden anger att ett arbete gjorts under hösten 2020 för att revidera förslag till mål och ta fram scenarier för hur resande och ekonomi kan komma att utvecklas framgent. Förslag till nytt reviderat program lyfts för beslut under våren 2021. Nästa revidering kommer sannolikt att tidigareläggas.

Kollektivtrafiknämnden har gällande sina stöd till utvecklingsprojekt beslutat att möjlighet finns till att pröva undantag från projektvillkor om det föreligger behov med anledning av Covid-19-pandemins inverkan på projektet. Detta beslut har fattats på gemensamma grunder för samtliga nämnder inom regional utveckling (likalydande för Miljönämnd, Regionutvecklingsnämnd) som tilldelar stöd till projekt. Nämndens beslut följer regionstyrelsen uppmaning under 2020 på området.

Kollektivtrafiknämnden har haft informationsärenden och beslutsärenden under året där pandemins inverkan på verksamheten värderats. Nämnden följer via sin förvaltning utvecklingen nationellt. Nämnden har under året beslutat om ett uppdrag till Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafik att analysera pandemins inverkan på kollektivtrafiken på längre sikt och vilka åtgärder som kan vara relevanta för att återfå förtroendet för kollektivtrafiken. Västra Götalandsregionen har beställt en uppföljning av pandemins påverkan från Kommunforskning i Västsverige, uppdraget är ställt av ekonomidirektören, koncernkontoret.

Kollektivtrafiknämnden har en rimligt spårbar redovisningen av intäkter och kostnader som är att hänföra till ordinarie verksamhet och vad som är att hänföra till Covid-19. De ekonomiska konsekvenserna för Västtrafik AB med underskott är klarlagda och spårbara inom uppföljningen av uppdraget till bolaget 2020 samt genom den ansökan till Trafikverket som skett av ersättning för förlorade biljettintäkter. Kollektivtrafiknämnden har för den egna verksamheten i övrigt (dvs exklusive uppdraget till Västtrafik AB) märkt kostnaderna så att de är spårbara i uppföljningen av detaljbudget.

Kollektivtrafiknämnden har i sitt arbete med intern kontrollplan för 2021 beaktat den genomlysning kopplat till covid-19-pandemin som regionstyrelsen (RS 2019 - 06682) 2020-05-12, uppmanat samtliga nämnder och styrelser att göra. Nämnden har identifierat risker för verksamhetens genomförande vilket omfattar händelser som negativt påverkar förmågan att bedriva verksamhet utifrån gällande krav och mål för kollektivtrafiken, att målen nås med en god kostnadskontroll. Nämnden har i tillägg inom ram för detaljbudgetprocessen för 2021 specifikt identifierat och beskrivit risker rörande resande- och intäktsutvecklingen med anledningen av covid-19-pandemin och införandet av den nya zon-strukturen för länets kollektivtrafik.

Kollektivtrafiknämndens detaljbudget 2021

Kollektivtrafiknämndens beslut om detaljbudget 2021 omfattar 5 560,6 mnkr och är underbalanserad med 106 mnkr. Underskottet avser budgetering av en riskpost för införandet av den nya zon-strukturen för biljettsortimentet i kollektivtrafiken. Nämndens detaljbudget utgår från regionfullmäktiges beslut om mål och uppdrag gällande kollektivtrafikens utveckling för 2021, samt remissversionen av trafikförsörjningsprogram 2021 - 2025 med utblick till 2035, men avviker dock från riktlinjer för detaljbudget om en ekonomi i balans.

Västra Götalandsregionens balanskrav på för ekonomi ligger ytterst på konsoliderad nivå för alla nämnder och styrelser sammantaget, detta förutsätter dock en god budgetföljsamhet i varje nämnd och styrelse. Revisionen har under 2020 uppmärksammat nämndens budgetprocess 2021 och underbalansering och fört en dialog med nämnden. Dialogen har

skett via revisorskollegiets dialog med kollektivtrafiknämndens presidium, samt på tjänstemannanivå mellan revisionsenheten och ansvarig tjänsteperson för kollektivtrafiknämnden. Revisionen har uppmanat nämnden att klarlägga de ekonomiska förutsättningarna genom kommunikation och dialog med regionstyrelsen. Kollektivtrafiknämnden har lyft ärendet till regionstyrelsen och beskrivit den uppkomna situationen där pandemins effekter ska hanteras parallellt med fullmäktiges uppdrag om genomförande av ny zon-struktur. Nämnden har framfört en önskan om en avsiktsförklaring där kollektivtrafiknämndens budget ses som en del i ett koncernperspektiv men ser också att pandemins effekter på kollektivtrafiken är långt mer betydande än ny zon-indelning.

Regionfullmäktige beslutade 2018-11-27 § 209 (Dnr: RS 2017-05829) att Västtrafik AB:s framtida zonstruktur ska utgöras av tre zoner. I beredningen inför fullmäktiges beslut redovisades en riskpost för införandet av zon-strukturen på +/- 150 mnkr årligen under en införandeperiod på fem år. Fullmäktiges beslut angav att Västtrafik AB får använda de medel som tidigare avsatts till Västtrafik AB:s obeskattade reserver efter avslutande av projekt res utan check-ut, som finansiering 2019 för genomförande av ny zonstruktur. Vid införandet av ett nytt zonsystem kompenseras Västtrafik AB med ett ökat driftbidrag motsvarande två tredjedelar av Göteborgs Stads tillköp vid den aktuella tidpunkten. Detta ska kombineras med andra hemhämtningar som faller ut av ett nytt zonsystem samt av bolaget andra relevanta åtgärder som inte motverkar Trafikförsörjningsprogrammets målsättningar. Bolaget ska ha en infasningsperiod under fem år med det nya zonsystemet för att hitta en stabil balans mellan utgifter och intäkter som stämmer överens med Västtrafiks nuvarande långtidsprognos.

Kollektivtrafiknämndens anger i beslutet om detaljbudget 2021 att de hanterar osäkerheten kring de ekonomiska effekterna av en ny zon-struktur genom att kollektivtrafiknämndens egna kapital ska kunna nyttjas. Beslutet anger att kollektivtrafiknämnden har för avsikt att i särskilt ärende till regionstyrelsen i samband med delårsrapportering mars 2021, ansöka om nyttjande av eget kapital för täckande av obalans i nämndens budget för 2021. Nämnden bedömer att situationen ska ses som extraordinär med anledning av Covid-19-pandemin samtidigt som uppdrag om genomförande av ny zon-struktur legat fast hos regionfullmäktige. Nämnden anger i beslutet om detaljbudget 2021 att den nya zon-strukturen innebär stora strukturella förändringar och antaganden har behövt göras vilka innebär en osäkerhet i det ekonomiska utfallet, som bedöms vara +/- 150 mnkr. Mycket beroende på att prispåbilden anpassas till borttagningen av Göteborgs Stads subvention av månadskort till sina invånare. För att kompensera en icke intäktsneutral prissättning krävs särskild finansiering under en övergångsperiod, och en möjlighet var att Västtrafik AB vid behov tillförs medel från kollektivtrafiknämnden egna kapital, när nämnden ser det faktiska ekonomiska utfallet av zonförändringen.

Nämnden prognostiserade vid beredningen av detaljbudget 2021 ett utgående egna kapital 2020 på 99,6 mnkr. Nämnden har utöver det egna kapitalet en beredskap för att omdisponera ytterligare medel så att detta sammantaget med eget kapital motsvarande riskposten på 106 mnkr.

Regionfullmäktiges beslut om Västra Götalandsregionens detaljbudget 2021

Regionfullmäktige har beslutat om Västra Götalandsregionens detaljbudget 2021 (2021-02-02 (Dnr: RS 2020–05683), beslutet anger att regionfullmäktige godkänner kollektivtrafiknämndens budgeterade obalans om 106 mnkr.

Regionfullmäktiges beslut anger att det nu kan konstateras att pandemin fortsatt starkt påverkar Västra Götalandsregionen och att styrelser och nämnder befinner sig i en mycket ansträngd situation som kommer påverka både ekonomi och verksamhet på kort och lång sikt. Omprövning, anpassning och förändring av den planerade verksamheten pågår för att hantera den uppkomna situationen. Även inom kollektivtrafikområdet pågår arbete med att kartlägga pandemins effekter. Kollektivtrafiknämnden lyfter i sin detaljbudget osäkerheten kring de ekonomiska effekterna av ett nytt zonssystem. Nämnden har budgeterat en obalans om -106 mnkr och förutsätter att det egna kapitalet ska kunna nyttjas för att få en ekonomi i balans. I ett särskilt ärende till regionstyrelsen har nämnden ytterligare beskrivit den uppkomna situationen där pandemins effekter ska hanteras parallellt med fullmäktiges uppdrag om genomförande av ny zonstruktur. Nämnden önskar en avsiktsförklaring där kollektivtrafiknämndens budget ses som en del i ett koncernperspektiv men ser också att pandemins effekter på kollektivtrafiken är långt mer betydande än ny zonindelning. Den förstärkta beställningen till Västtrafik AB för att klara eventuella effekter av zonindelning, kan också ses som ett stöd för pandemieffekt. Koncernkontoret delar nämndens åsikt om att budgeten ska hanteras ur ett koncernperspektiv och konstaterar att det finns olika alternativ att finansiera denna obalans. Koncernkontoret förutsätter till exempel att staten kommer tilldela ytterligare statsbidrag för kollektivtrafiken. Koncernkontoret föreslår att kollektivtrafiknämndens budgetavvikelse godkänns och att regionstyrelsen återkommer med beslut om hur denna avvikelse ska finansieras.

Bedömning

Bedömningen är att kollektivtrafiknämnden 2020 har säkerställt en ekonomisk tillfredsställande styrning och en tillräcklig intern kontroll ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 motiverat. Nämnden har en ekonomistyrning som svarar mot reglemente och regionfullmäktiges beslut om budget. Nämnden följer regionstyrelsens riktlinjer för hur nämnder och styrelser ska upprätta detaljbudget. Nämndens ekonomistyrning skapar förutsättningar för en ändamålsenlig målstyrning, uppföljning och återrapportering av verksamhet och ekonomi under året till nämnden, samt från nämnden till regionfullmäktige. Nämnden har 2020 en ekonomi i balans.

Kollektivtrafiknämndens beslut om detaljbudget 2021 omfattar 5 560,6 mnkr och är underbalanserad med 106 mnkr. Underskottet avser budgetering av en riskpost för införandet av den nya zon-strukturen för biljettsortimentet i kollektivtrafiken. Nämndens detaljbudget utgår från regionfullmäktiges beslut om mål och uppdrag gällande kollektivtrafikens utveckling för 2021, samt remissversionen av trafikförsörjningsprogram 2021 - 2025 med utblick till 2035, men avviker dock från riktlinjer för detaljbudget om en ekonomi i balans. Västra Götalandsregionens balanskrav på för ekonomi ligger på konsoliderad nivå för alla nämnder, detta förutsätter dock en god budgetföljsamhet i varje nämnd. Revisionsenheten har fört en dialog med kollektivtrafiknämnden under 2020 i

frågan och bedömer att kollektivtrafiknämnden har agerat för att klarlägga och säkerställa budgetförutsättningarna för införandet av den nya zonstrukturen för 2021. Revisionen konstaterar att regionfullmäktige i beslut om Västra Götalandsregionens detaljbudget 2021 godkänner kollektivtrafiknämndens budgeterade obalans om 106 mnkr.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges.

Verksamhet

I detta avsnitt görs en beskrivning och bedömning av kollektivtrafiknämndens verksamhetsmässiga resultat för verksamhetsåret samt av nämndens målstyrning.

Granskningen av kollektivtrafiknämndens måluppfyllelse och målstyrning utgör en del i revisionsenhetens årliga grundläggande verksamhetsrevision av nämnden. Granskningen har skett genom protokollsgranskning och dokumentgranskning av nämndens beslut under året samt genom dialogmöten mellan revisorskollegiets arbetsgrupp och presidiet för kollektivtrafiknämnden samt revisionsmöte under året mellan yrkesrevisor och nämndens ansvariga tjänsteperson, avdelningschef kollektivtrafik- och infrastruktur, koncernstab regional utveckling, samt nämndens ekonom/controller, koncernstab verksamhetsuppföljning, koncernkontoret.

Måluppfyllelse

Revisionsenheten har granskat nämndens måluppfyllelse utifrån krav på nämnden i lag och i regionfullmäktiges styrande beslut om nämndens uppgift, mål och uppdrag. Syfte med granskningen av nämndens måluppfyllelse är att bedöma om resultat av verksamhet överensstämmer och är rimlig utifrån regionfullmäktiges krav på nämnden i beslut om mål och uppdrag i budget, ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 inneburit.

Kollektivtrafiknämndens detaljbudget utgår från tre av regionfullmäktiges prioriterade mål 2020:

- Det hållbara resandet ska öka och bidra till möjligheterna att bo, verka och vistas i hela regionen
- Hela regionen ska växa. Jobb, kommunikationer samt delaktighet och attraktivitet i både stad och land ska öka
- Klimatutsläppen från fossil energi i Västra Götaland ska minska

Iakttagelser

Vi vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av kollektivtrafiknämndens måluppfyllelse.

Måluppfyllelse prioriterade mål 2020–2022

Kollektivtrafiknämnden redovisar att verksamhetsåret för kollektivtrafiken 2020 har präglats av pandemin. Resandet och kollektivtrafikens marknadsandel har minskat kraftigt på grund av restriktioner, att många arbetar hemma eller väljer andra transportsätt för att

undvika trängsel. Resandet med kollektivtrafiken har minskat med cirka 30 procent jämfört med 2019. Kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor i regionen minskade till 23 procent 2020 jämfört med en andel på 33 procent 2019. Nöjdhetsmätningar rörande länets kollektivtrafik har inte skett under 2020 på grund av pandemin. Det minskade resandet har i sin tur lett till ett stort tapp av intäkter för Västtrafik AB.

I enlighet med kollektivtrafiknämndens uppdrag har Västtrafik implementerat en ny zonstruktur för biljettsortimentet för länets kollektivtrafik, i syfte att förenkla för resenären. Förändringen trädde i kraft den 4 november 2020. Därmed har tidigare sjuttio biljettzoner reducerats till tre zoner.

Kollektivtrafiknämnden har genomfört en ordinarie revidering av Trafikförsörjningsprogrammet under 2019 - 2020. Eftersom förslaget som skickats ut på remiss till för samråd till kollektivtrafikeråden bygger på förutsättningar som gällde före pandemin slog till har förslaget fått ses över och målnivåer justeras. Även Trafikeringsstrategin ”Målbild tåg-delmål 2028 inklusive storregional busstrafik”, har varit på remiss under året och beslutades av kollektivtrafiknämnden i november 2020.

En omorganisation har gjorts genom en verksamhetsöverföring av Hållbart resande väst till Västtrafik AB, som en del i översynen av koncernkontoret.

Kollektivtrafiknämnden beslutade 2018 om en Miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken. Omställning till hållbara drivmedel är en del i strategin. Utfasning av fossila drivmedel ingår i Västtrafik AB:s uppdrag och sker successivt genom respektive upphandling. Nettoutsläppen av koldioxid ska minska med 80 procent från 2006 till 2020. Fram till 2017 minskade koldioxidutsläppen med 70 procent för att sedan stagnera. Eftersom trafiken till över 90 procent utförs med förnybara drivmedel behövs en omfattande elektrifiering av stadstrafik med buss. Västtrafik AB har i enlighet med kollektivtrafiknämndens miljö-och klimatstrategi handlat upp trafik med el-bussar. I december 2020 tillkom 145 nya el-bussar och drygt 100 nya biogasbussar i Göteborg, Mölndal och Partille vilket kommer att ge ytterligare minskningar av klimatutsläpp. Västra Götaland har därmed Nordens största el-bussflotta. 2020 uppfylls dock inte trafikförsörjningsprogrammets mål för reducering av koldioxidutsläpp.

Kollektivtrafiknämndens insatser för forskning och innovation prioriteras utifrån målen i Trafikförsörjningsprogrammet, målarbete har bedrivits under året men påverkats av pandemin. Genomförandet av strategi för kollektivtrafik på jämlika villkor har fortsatt. Arbetet med Västra Götalandsregionens påverkansagenda och däri kollektivtrafikens utveckling har fortgått under året.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att kollektivtrafiknämnden redovisar ett målarbete för året som i allt väsentligt följer detaljbudgeten men där måluppfyllelsen och tidplan påverkats negativt av pandemin. Den måluppfyllelse nämnden redovisar överensstämmer och är rimlig utifrån regionfullmäktiges krav på nämnden i beslut om mål och uppdrag i budget, ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 inneburit.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges.

Verksamhetsstyrning

Revisionsenheten har granskat nämndens målstyrning utifrån krav på nämnden i lag och i regionfullmäktiges styrande beslut om nämndens uppgift, mål och uppdrag. Syftet med granskningen av nämndens målstyrning är att bedöma om nämnden har säkerställt en ändamålsenlig målstyrning, ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 inneburit, genom att bedöma om:

- Nämnden upprättat en detaljbudget som svarar mot reglemente och regionfullmäktiges beslut om budget (mål och uppdrag).
- Nämnden följer regionstyrelsens riktlinjer för hur nämnder och styrelser ska upprätta detaljbudget⁶.
- Nämndens detaljbudget skapar förutsättningar för en ändamålsenlig målstyrning, uppföljning och åiterrapportering av verksamhet och ekonomi under året till nämnden, samt från nämnden till regionfullmäktige.
- Nämndens uppföljning och åiterrapportering av verksamhet under året i rimlig grad är ändamålsenlig och tillräcklig utifrån nämndens ansvar i reglemente.

Vår granskning av nämndens målstyrning har sin utgångspunkt i följande:

- Att den omfattar samtliga för nämnden relevanta av regionfullmäktiges mål och fokusområden och att de vid behov omformulerats så att de utgår från nämndens specifika uppdrag och ansvar
- Att målen brutits ned så att de blir meningsfulla i styrningen av verksamheten
- Att nämnden och förvaltningsledningen faktiskt följt upp måluppfyllelse löpande under verksamhetsåret och vid behov agerat på bristande måluppfyllelse

Iakttagelser

Revisionsenheten vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av nämndens målstyrning.

Kollektivtrafiknämndens målstyrning sker med systematik inom ramen för regionfullmäktiges mål för en hållbar utveckling av länets kollektivtrafik och sker utifrån nämndens ansvar som systemägare för regional kollektivtrafik, samt som beställare till

⁶ Regiongemensamma riktlinjer för detaljbudgetarbetet 2020, beslutad av RS 2019-06-25 (Dnr: RS 2019-02873).

Västtrafik AB. Västtrafik AB är Västra Götalandsregionens helägda bolag och utförarorganisation för all samhällsbeställd regional kollektivtrafik i Västra Götaland.

Nämndens målstyrning i detaljbudget och nämndens beställarpuppdrag till Västtrafik AB utgår från regionfullmäktiges budget 2020 med flerårsplan, det regionala Trafikförsörjningsprogrammet för Västra Götaland 2017–2020⁷, Målbild tåg 2035, samt andra centrala beslut av regionfullmäktige som regionfullmäktiges årliga rambeslut för biljettpriser för kollektivtrafiken, samt Västra Götalandsregionens miljöplan samt Klimatstrategin för Västra Götaland till 2030. Nämndens styrning utgår även från regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2014–2020 samt nämndens egna strategier som kompletterar regionfullmäktiges styrning såsom exempelvis Miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken i Västra Götaland, Strategin för funktionshinderanpassning av kollektivtrafiken. Även regionfullmäktiges beslut om ny zon-struktur för utbudet av biljettsortimentet av länets kollektivtrafik har hanterats i nämnden målstyrning under året i beredningen av detaljbudget 2021 och beställarpuppdrag till Västtrafik AB.

Kollektivtrafiknämnden detaljbudget har målbildindikatorer för alla målområden. Detaljbudgeten redovisar en fördelning av nämndens regionbidrag för målområden, där absoluta merparten går till nämndens beställning av kollektivtrafik till Västtrafik AB.

Nämndens årliga process för mål (och ekonomistyrning) av kollektivtrafikuppdraget innefattar beslut om prisnivåer för resande samt strategiska beslut om länets utbud och utveckling av kollektivtrafiken enligt fullmäktiges budgetmål och Trafikförsörjningsprogrammet.

Nämnden bevakar analyserar kollektivtrafikens förutsättningar systematiskt på en beställarenivå via nämndens årliga process med beställarpuppdrag till Västtrafik AB. Uppdraget till Västtrafik AB sker i huvudsak via två-åriga uppdrag som revideras årligen. Nämnden beslutar i samband med beredning och beslut om detaljbudget om uppdrag till Västtrafik AB. Beslutet anger mål och ekonomiska krav som är kopplade till nämndens detaljbudget (däri indirekt regionfullmäktiges budget och flerårsplan samt Trafikförsörjningsprogrammet och övrig central styrning enligt ovan). Uppdraget ställs utifrån en systematisk löpande dialog med Västtrafik AB. Västtrafik AB tar årligen fram en långtidsprognos till kollektivtrafiknämnden som ger en ekonomisk bedömning av finansieringsbehovet av kollektivtrafiken för den kommande treårsperioden, med hänsyn tagen till fattade beslut och bedömningar av kostnads- och intäktutveckling samt från målen i Trafikförsörjningsprogrammet.

Kollektivtrafiknämnden bevakar analyserar kollektivtrafikens förutsättningar systematiskt på en systemägarnivå. Nämndens målstyrning vilar på kunskap om kollektivtrafikens förutsättningar ur ett nationellt och gränsregionalt och lokalt (kommuner och de fyra kommunalförbunden i länet) perspektiv. En central del i nämndens målstyrning är samråd om regionalpolitiska utvecklingsmål och kollektivtrafikens utveckling inom detta.

⁷ Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland 2017–2020 med långsiktig utblick till 2035, regionfullmäktige 2016-11-29.

Samråden sker i delregionala kollektivtrafikråd (kommunalförbundsområden) samt stadstrafikforumen för länets större stadsområden. Utöver detta samråder kollektivtrafiknämnden systematiskt på en länsövergripande nivå inom Västra Götalandsregionens beredning för hållbar utveckling. Beredningen är sammansatt av miljönämnden, regionutvecklingsnämnden, regionstyrelsen i Västra Götalandsregionen samt länets kommuner representerade via kommunalförbunden. Nämndens samrådsprocess på delregional nivå samt länsövergripande nivå är formaliserad via beslut i regionfullmäktige⁸ och svarar mot de lagkrav som ställs på regionala kollektivtrafikmyndigheter⁹.

Kollektivtrafiknämnden målstyrning i detaljbudget operationaliseras även i ett flerårigt program för hållbar regional utveckling – hållbara transporter¹⁰. Programmet är beslutat och genomförs i samverkan mellan kollektivtrafiknämnden, miljönämnden och regionutvecklingsnämnden. Inom programmet beslutar nämnden om stöd till insatser för forskning- och innovation inom nämndens ansvarsområde. Programmet utgår från den regionala målen för kollektivtrafikens utveckling samt regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland. Insatser avser hela transportområdet och ska bidra till att nå regionala mål om en fossiloberoende region och nationella mål om en fossiloberoende fordonsflotta. Programmet är budgeterade inom ram för nämndens detaljbudget och anger mål och målandikatorer, målgrupper samt inriktning och prioritering för beslut av stöd (samt motsvarande är programmet budgeterat övriga nämnder).

Kollektivtrafiknämnden har en systematisk uppföljning av sin målstyrning. Nämnden följer årligen upp Trafikförsörjningsprogrammet, samt vart fjärde år sker en uppföljning och revideringsprocess av Trafikförsörjningsprogrammet, båda processer sker inom samrådsstrukturen beskriven ovan.

Nämnden har en löpande uppföljning av målstyrning under året inom nämndens detaljbudgetprocess samt uppdragsstyrning till Västtrafik AB, vilken delvis utgörs av delårs- och årsboksluten inom ram för regionfullmäktiges budgetstyrning.

Nämnden följer årligen upp program för Hållbara transporter, samt följer löpande upp beslutade satsningar på forsknings- och innovation, samt följer upp nämndens beslutade strategier.

Samverkansformer kring kollektivtrafik i Västra Götaland följs upp med systematisk regelbundenhet inom samrådsstrukturen. Inom nämndens förvaltningsstöd koncernkontoret, koncernstab regional utveckling finns en fastställd modell för uppföljning, utvärdering och lärande av målarbetet som sker inom programmet för hållbara transporter.

⁸ Samverkansformer kring kollektivtrafik i Västra Götaland, regionfullmäktige 2011, reviderat, 2016-05-31, 2017-12-13, (revidering inledd 2020 med beslut 2021, Dnr: KTN 2019-00193).

⁹ Lag (2010:1065) om kollektivtrafik § 9 om krav på samråd i kollektivtrafikplanering.

¹⁰ Program för hållbar utveckling: [Hållbara transporter 2017-2020](#).

Kollektivtrafiknämnden målstyrning stöds av systematiska regionala analyser av nämndens insatser, strategiska utredningar, samt systematisk omvärldsbevakning och påverkansarbetet genom nätverk och formella forum på politisk och tjänstemannanivå inom offentlig sektor på lokal, regional och nationell nivå.

Covid-19-pandemin

Covid-19-pandemin har inneburit mycket stor påverkan på kollektivtrafikens måluppfyllelse med avvikelser kopplat till fullmäktiges mål och Trafikförsörjningsprogrammets mål inom ram för nämndens målstyrning. Kollektivtrafiknämnden har dock under 2020 säkerställt en aktiv budgetstyrning, uppföljning och analys inom sitt verksamhetsansvar vad gäller nämndens uppdrag till Västtrafik AB samt nämndens övriga verksamhet. Kollektivtrafiknämnden har fattat flera beslut för att fullgöra detaljbudget 2020 i möjligaste mån utifrån pandemins inverkan på verksamheten, samt vidtagit åtgärder för att stärka förutsättningarna för målstyrning på längre sikt utifrån pandemins inverkan på nämndens ansvarsområde.

Kollektivtrafiknämnden har 2020 beslutat att ge Västtrafik AB mandat att prioritera åtgärder till följd av pandemin och därmed avvika från det ordinarie uppdrag som nämnden lagt till bolaget för 2020. Relativt stora negativa avvikelser har därmed uppstått i förhållande till de mål Trafikförsörjningsprogrammet anger för 2020. Fokus har fått läggas på att minska trängseln i kollektivtrafiken, en smittskyddsåtgärd som rekommenderats från nationellt och regionalt smittskydd.

Kollektivtrafiknämnden har för 2021 gjort justeringar i beställarstyrning av Västtrafik AB, uppdraget är mindre detaljerat, uppdraget gäller för ett år (mot normalt två år) i syfte att ge bolaget ett bättre operativt handlingsutrymme i hanteringen av de osäkerheter som pandemin innebär. Nämnden har identifierat risken för att resandemålet påverkas av både av införandet av den nya zon-strukturen för biljettsortimentet i för den regionala kollektivtrafiken samt till följd av pandemins inverkan på resandet. Nämnden har bedömt resandeutvecklingen och konsekvenser för måluppfyllelse utifrån dessa två perspektiv. Nämnden samråder med Västtrafik AB om analyser av hur återhämtningen kan ske.

Kollektivtrafiknämnden anger i dialogen med revisionen under året samt i årsredovisningen att ovissheten är stor om pandemins inverkan på resandeutvecklingen, en anpassning av trafiken för att dimensionera till nya resandenivåer och ekonomiska förutsättningar kommer behöva göras de närmsta åren, men nämnden anger att det är för tidigt att säga hur lång tid en återhämtning kommer att ta. Nämndens utgångspunkt är att de utredningar och strategier som tas fram pekar ut riktningen, men att ambitionsnivån måste anpassas till resandeefterfrågan och ekonomin.

Kollektivtrafiknämnden har mot bakgrund av osäkerheterna i resandeutvecklingen till följd av pandemin gjort justeringar i beställarstyrning av Västtrafik AB för 2021. Uppdraget är mindre detaljerat, uppdraget gäller för ett år, mot normalt två år, i syfte för att ge bolaget ett bättre operativt handlingsutrymme i hanteringen av de osäkerheter som pandemin innebär.

Kollektivtrafiknämnden har berett ett förslag till reviderat Trafikförsörjningsprogram för perioden 2021 - 2025 under året där förslag till mål och scenarier för hur resande och ekonomi kan komma att utvecklas framgent vägts in. Förslag till nytt reviderat program lyfts för beslut under våren 2021. Nästa revidering kommer sannolikt att tidigareläggas.

Kollektivtrafiknämnden har gällande sina stöd till utvecklingsprojekt inom programmet för Hållbara transporter beslutat att möjlighet finns till att pröva undantag från projektvillkor om det föreligger behov med anledning av Covid-19-pandemins inverkan på projektet. Detta beslut har fattats på gemensamma grunder av Miljönämnd, Regionutvecklingsnämnd som tilldelar stöd till projekt inom programmet. Nämndens beslut följer regionstyrelsens uppmaning under 2020 på området.

Kollektivtrafiknämnden har haft informationsärenden och beslutsärenden under året där pandemins inverkan på verksamheten värderats. Nämndens uppdrag till Västtrafik AB anger att bolaget ska avrapportera uppdraget vid fyra tillfällen per år. Under 2020 har bolaget rapporter skriftligt per delmål under året enligt plan samt muntligt vid varje sammanträde för kollektivtrafiknämnden. Bolaget har redogjort för läget med anledning av Covid 19. Därtill har fasta regelbundna avstämningsmöten skett mellan nämndens förvaltning samt bolagets ca 1 gång i månaden.

Nämnden följer via sin förvaltning utvecklingen nationellt. Nämnden har under året beslutat om ett uppdrag till Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafik att analysera pandemins inverkan på kollektivtrafiken på längre sikt och vilka åtgärder som kan vara relevanta för att återfå förtroendet för kollektivtrafiken.

Kollektivtrafiknämnden har en spårbar uppföljning av särskild målstyrning till följd av pandemin (samt relaterad ekonomistyrning), det vill säga vad som är att hänföra till ordinarie verksamhet enligt detaljbudget och vad som är att hänföra till tillkommande beslut med anledning av Covid-19-pandemin.

Kollektivtrafiknämnden har i sitt arbete med intern kontrollplan för 2021 beaktat den genomlysning kopplat till covid-19-pandemin som regionstyrelsen (RS 2019 - 06682) 2020-05-12, uppmanat samtliga nämnder och styrelser att göra. Nämnden har identifierat risker för verksamhetens genomförande vilket omfattar händelser som negativt påverkar förmågan att bedriva verksamhet utifrån gällande krav och mål för den regionala kollektivtrafiken. Nämnden har i tillägg inom ram för detaljbudgetprocessen för 2021 specifikt identifierat och beskrivit risker rörande målstyrning för resande- och intäktsutvecklingen med anledningen av covid-19-pandemin och införandet av den nya zon-strukturen för länets kollektivtrafik.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en ändamålsenlig målstyrning, ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 inneburit. Nämnden upprättat en detaljbudget som svarar mot reglemente och regionfullmäktiges beslut om budget. Nämnden följer regionstyrelsens riktlinjer för hur nämnder och styrelser ska

upprätta detaljbudget¹¹. Nämndens detaljbudget skapar förutsättningar för en ändamålsenlig målstyrning, uppföljning och återrapportering av verksamhet och ekonomi under året till nämnden, samt från nämnden till regionfullmäktige. Nämndens uppföljning och återrapportering av verksamhet under året i rimlig grad är ändamålsenlig och tillräcklig utifrån nämndens ansvar i reglemente.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges

Intern styrning och kontroll

I detta avsnitt görs en beskrivning och bedömning av nämndens interna styrning och kontroll. Inledningsvis beskrivs nämndens styrmiljö, styrdokument och formalia. Därefter redogörs för de iakttagelser som gjorts i årets granskning.

Nämnden ansvarar enligt kommunallag och regionfullmäktiges beslut om reglementen och policy för styrning för att tillse att verksamheten bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Revisionen har 2020 granskat om nämndens interna kontroll är tillräcklig ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 motiverat. Granskningen har fokus på mål och uppdrag inom nämndens kärnprocesser för att bedöma om nämnden har utformat ett system för den interna kontrollen som i tillräcklig utsträckning hanterar risken för brister i nämnden styrning och uppföljning samt säkerställt att detta system genomförs.

Styrmiljö, styrdokument och formalia

Den interna kontrollen skall komplettera nämndens styrsystem för målstyrning. Årets grundläggande granskning har visat att nämnden har god kännedom om sin kontrollmiljö och i allt väsentligt har en ändamålsenlig målstyrning enligt lag på nämndens kärnområden, regionfullmäktiges reglemente samt prioriterade mål i budget till nämndens, samt enligt regionstyrelsens anvisningar samt utifrån nämndens egen styrning i detaljbudget.

Iakttagelser

Revisionsenheten vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av nämndens interna styrning och kontroll:

Nämndens interna kontrollsystem utgår från nämndens sätt att styra och följa upp sin verksamhet och består av flera sammanlänkade delar. Kontrollsystemet består av:

- Nämndens årliga process med intern kontrollplan 2020,
- nämndens mål- och ekonomistyrning i detaljbudget och uppdrag till Västtrafik AB, samt
- nämndens styrning via strategier, program, och enskilda beslut om forsknings- och innovationsinsatser,

¹¹ Regiongemensamma riktlinjer för detaljbudgetarbetet 2020, beslutad av RS 2019-06-25 (Dnr: RS 2019-02873).

- systematiska cykliska strategiska processer med revidering av strategier och program, samt
- uppföljning och kontroll av samrådsformerna mellan nämnden och länets aktörer i kollektivtrafikfrågor.
- Andra delar i nämndens interna styrning och kontrollsystem är instruktion till ansvarig tjänsteperson, delegeringsordning.

Nämndens målstyrning och uppföljning styrs och kontrolleras av beredningsrutiner inom nämndens målområden tex modell för uppföljning utvärdering och lärande, nämndens riktlinje för ärendeberedning, styrning och uppföljning inom program för Hållbara transporter och beredningsrutiner inom programmet, samt koncernkontorets gemensamma beredningsrutiner till grund för förvaltningsstödet till nämnder och styrelser. Nämndens riktlinjer för ärendeberedning specificerar beredningen för nämndens kärnprocesser. Riktlinjen hänvisar vidare till Västra Götalandsregionens regionövergripande styrning av ärendeberedning såsom Ärendehandboken samt riktlinje mot korruption, mutor och jäv.

Kontrollsystemet utgörs även av nämndens systematiska och löpande omvärldsbevakning och informationsinhämtning inom dess målområden avseende kontrollmiljö, dels av nämndens beslutade verksamhet utifrån ansvar och mål. Detta kontrollsystem har en motsvarande förvaltningsdimension.

Kollektivtrafiknämnden beslutade i samband med detaljbudget 2020 om plan för intern styrning och kontroll 2020 inklusive beskrivning av nämndens kontrollmiljö, arbetssätt beträffande planen och den riskanalys som ligger till grund för planen. Internkontrollplanen följer den regionagensamma styrning på området. Planen specificerar kontrollområden, kontroller, kontrollansvar, hur kontroller ska ske samt återrapporteras. Kontrollplanen svarar upp mot nämndens revisionsansvar.

Kollektivtrafiknämnden har verkställt och följt upp den interna kontrollplanen under året. Kontrollmomenten har genomförts löpande med uppföljning av kontrollerna i nämndens halvårs och helårsvis. I samband med nämndens beslut om årsredovisning har en samlad återrapportera av planens kontroller skett. Vid rapporteringen (fem moment) per augusti 2020, bedömdes inga eller smärre avvikelser. I redovisningen för helåret 2020 verifieras en fortsatt bedömd god följsamhet till fastställd plan med få avvikelser, bortsett de anpassningar och förändringar som genomförts kopplat konsekvenser av Covid-19. I årsredovisningen finns resultat och lärdomar från året interna kontroll angivna.

Kollektivtrafiknämnden har i sitt arbete med intern kontrollplan för 2021 i samband med beslut om detaljbudget beaktat den genomlysning kopplat till covid-19-pandemin som regionstyrelsen (RS 2019 - 06682) 2020-05-12, uppmanat samtliga nämnder och styrelser att göra. Nämnden har identifierat risker för verksamhetens genomförande vilket omfattar händelser som negativt påverkar förmågan att bedriva verksamhet utifrån gällande krav och mål för den regionala kollektivtrafiken. Nämnden har i tillägg inom ram för detaljbudgetprocessen för 2021 specifikt identifierat och beskrivit risker rörande målstyrning för resande- och intäktsutvecklingen med anledningen av covid-19-pandemin och införandet av den nya zon-strukturen för länets kollektivtrafik.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att kollektivtrafiknämndens interna kontroll är tillräcklig ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 motiverat. Nämndens kontrollsystem utgör en integrerad del i nämndens system för styrning och uppföljning och har ett flerårigt perspektiv som kompletteras med den årliga processen med intern kontrollplan. Nämnden har god kännedom om sin kontrollmiljö samt har utformat ett system för den interna kontrollen avseende sina kärnprocesser som i tillräcklig utsträckning hanterar risken för brister i nämndens styrning och uppföljning. Nämnden har under 2020 i rimlig grad i allt väsentligt säkerställt att detta system genomförts.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges.

Uppföljning av tidigare års rekommendationer

I detta avsnitt görs en uppföljning av tidigare års lämnade rekommendationer.

Iakttagelser

Nedan redovisas en bedömning av om tidigare ställda rekommendationer till nämnden är omhändertagna (Ja/Delvis/Nej).

Bedömningen är att kollektivtrafiknämnden har omhändertagit revisionens rekommendationer till nämnden i 2019 års revision genom att inleda ett arbete för att stärka styrning, uppföljning och kontroll på de aktuella områdena, arbete är fortsatt pågående. Kollektivtrafiknämnden har berett ärendet 2020-04-16 § 27 (tjänsteutlåtande 2020-04-09, dnr: KTN 2020-00039) och anger att revisionens rekommendation hänförs till att beredningen för hållbar utveckling tidigare har getts beslutsmandat att besluta om eventuella förändringar i samverkansformer. I den utvärdering som sker av samverkansformerna 2020 har detta ändrats så att beredningen för hållbar utveckling ger sina rekommendationer, efter att de delregionala kollektivtrafikråden yttrat sig, och att eventuella förändringar formellt beslutas i kollektivtrafiknämnden. Åtgärd är därmed redan genomförd. Därtill kommer återrapportering till kollektivtrafiknämnden från beredningen för hållbar utveckling att sammanträden formaliseras tydligare.

Lämnade rekommendationer 2019	Omhändertagen
Kollektivtrafiknämnden rekommenderas att se över beslutsgång och ansvarsfördelning för samverkan med kommunerna i kollektivtrafikfrågor och säkerställa att dessa är i enlighet med kommunallagen och nämndens uppdrag enligt reglementet.	Ja.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges.

Räkenskaper

Att räkenskaperna är rättvisande innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisning och delårsrapport är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. Granskningen av räkenskaperna har genomförts av konsultbyrån PwC och innefattar följande delar;

- Översiktlig granskning av delårsrapport per augusti år 2020
- Löpande redovisningsrutiner
- Årsbokslut 2020

Iakttagelser

Nedan visas resultatet av granskningen.

Översiktlig granskning av delårsrapport

Regionfullmäktige ska behandla minst en delårsrapport per år. I samband med regionfullmäktiges behandling av delårsrapporten ska även revisorerna bedöma resultatet i delårsrapporten. Granskningen av delårsrapporten utgör en del av det underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till regionfullmäktige. Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret och den ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av regionens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång. Revisionsobjekt är nämnder och styrelser som är ansvariga för sina respektive delårsrapporters upprättande.

Kollektivtrafiknämnden visar för perioden ett resultat för perioden är ett överskott på 6,8 mnkr, en resultatförändring på +3,6 mnkr i jämförelse med föregående år. I jämförelse med budget en avvikelse motsvarande + 7,2 mnkr. Kostnadssidan har totalt en avvikelse på 6,1 mnkr som till största delen är kopplade till övriga tjänster och konsultkostnader där budgeterad volym inte fullt utnyttjats (bland annat till följd av Covid -19).

Kollektivtrafiknämndens ram används till största delen som driftbidrag till Västtrafik AB. Bidraget betalas ut månadsvis. Utbetalat driftbidrag till Västtrafik är 3 399,7 mnkr och ligger i paritet med avsatt budget.

Löpande redovisningsrutiner

PwC har utfört revision av kollektivtrafiknämndens interna kontroll i processer som bedöms som väsentliga för den finansiella rapporteringen. Granskningen har avgränsats till väsentliga aspekter och är inte av sådan omfattning att den täcker in samtliga eventuella svagheter i rutiner för intern kontroll. Granskning har skett av bokslutsprocessen, inköpsprocessen, intäktprocessen, övriga iakttagelser.

Nämndens interna kontroll av bokslutsprocessen (rutiner, arbetssätt och ansvarsfördelning).

Kollektivtrafiknämndens bokslut sker i Västra Götalandsregionens gemensamma ekonomisystem Raindance. Regionservice utför tjänster avseende löpande redovisning,

rapportering och bokslut på förhand till övriga nämnder och styrelser enligt fördefinierat och överenskommet gränssnitt. Servicenämndens interna bokslutsarbete följer Västra Götalandsregionens centrala tidplan. Efter att månadsperioden är stängd sker en genomgång av de uppbokningar/justeringar som gjorts i samband med det senaste månadsbokslutet. Fakturor över 50 tkr kontrolleras för att säkerställa att fakturan har bokats mot rätt konto och rätt period. Kontoavstämningar och kontroll genom kontospecifikationer genomförs löpande. Enligt den centrala tidplanen ska varje förvaltning genomföra en första inläsning av respektive balans- och resultaträkningar till koncernkontosystemet Cognos Controller från Raindance. Sedan stäms interna mellanhavanden av och differenser överstigande 100 tkr utreds vidare och rättas genom kompletterande ombokningar. Vid slutstängning av balans- och resultaträkning genomförs slutlig inrapportering till Cognos Controller och sedan stängs perioden i Raindance. Det genomförs även en slutlig kontoavstämning och upprättande av kontospecifikationer. Bokslutsmaterial tas fram i augusti och december för kommande revision. Information i form av finansiella rapporter länkas till uppföljningsverktyget Plan och Styr.

Intern kontroll av intäktprocessen

Granskning har skett av Kollektivtrafiknämndens intäktprocess via en genomgång av väsentliga nyckelkontroller i enlighet med framtaget granskningsprogram. Kontroll av definierade nyckelkontroller i processen har genomförts genom så kallad ”Walk-Through” av dessa kontrollmoment mot hänfödda underlag. En Walkthrough innebär att följa processflödet från ax till limpa och verifiera påståenden med underlag. Revisionen har lett till en förståelse för de interna intäkterna som Kollektivtrafiknämnden erhåller från regionstyrelsen samt dess flöde genom Kollektivtrafiknämnden ner till Västrafik AB samt dess delmoment. Intäktprocessen är enkel och hänger ihop med inköpsprocessen som beskrivits ovan i föregående stycke.

Övriga iakttagelser rörande den interna kontrollen

Årets löpande granskning har inte identifierat några problem med avseende på det kommande årsbokslutet.

Årsbokslut

Resultaträkning

Granskning av kollektivtrafiknämndens resultaträkning har inte resulterat i att några felaktigheter har identifierats. Granskningen noterar att driftbidraget och regionbidraget ligger i linje med budget. Nämnden har ett positivt resultat om 7,3 mkr vilket främst beror på att man haft ett gynnsamt utfall i verksamma projekt samt återföring av tidigare reserverade medel, positiv effekt om 3 mkr. Kostnadsmassan har en positiv avvikelse om 4,3 mkr vilket bland annat beror på att man haft fler digitala möten, färre konferenser och resor.

Balansräkning

Granskning av kollektivtrafiknämndens balansräkning har inte resulterat i att några felaktigheter har identifierats under tillgångssidan eller gällande eget kapital och skulder.

Totalt har tillgångssidan ökat mot föregående år vilket förklaras av en större fordran på koncernbanken. Förändringen på skuldsidan beror främst på ett positivt resultat som påverkar det egna kapitalet samt ökade avsättningar för befintliga projekt.

Bedömning

Löpande redovisningsrutiner

Granskning har skett av kollektivtrafiknämndens interna kontroll i processer som bedöms som väsentliga för den finansiella rapporteringen. Bedömningen är att nämndens interna kontroll avseende bokslutsprocessen, inköpsprocessen, intäktsprocessen, löneprocessen samt i finansiella rapportering övrigt fungerar tillfredsställande. Revisionen har dock noterat att kollektivtrafiknämnden attesterar lönelistor först efter lönerna är utbetalda. Revisionens rekommendation är att se över denna rutin för och säkerställa att det är en korrekt hantering.

Delårsbokslut

Granskningen av kollektivtrafiknämndens delårsbokslut per augusti 2020 har inte visat på något som tyder på några väsentliga avvikelser mellan nämndens prognos och faktiskt utfall.

Årsbokslut

Bedömningen är att kollektivtrafiknämndens årsbokslut visar i alla väsentliga avseenden på att en rättvisande bild av resultat och finansiella ställning ges per den 31 december 2020 enligt lag om kommunal bokföring och redovisning.

Moment som ej utförts i enlighet med revisionsverksamhetens revisionsinstruktioner och som därmed inte påverkat vårt uttalande:

- Årsrapport; Granskning av årsrapport avser endast de områden som revisionskontoret angett i revisionsinstruktioner.
- Granskning av måluppfyllelse kopplad till god ekonomisk hushållning utförs inte enligt SKYREVs vägledning granskning av årsredovisning.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges.

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Bedömning

För verksamhetsåret 2020 ges för kollektivtrafiknämnden följande sammanfattande bedömning:

Årets revision har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionsred för kommunal verksamhet. Kollektivtrafiknämnden har granskats och bedömts utifrån det samlade uppdrag och ansvar som framgår av regionfullmäktiges budget och nämndens reglemente. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorskollegiet samt från en granskningsplan avseende kollektivtrafiknämnden. Granskningen har genomförts utifrån revisionsenhetens granskningsprogram och i dialog med berörda verksamheter.

Utifrån vad som framkommit i årets granskning av Kollektivtrafiknämnden bedömer revisionsenheten att verksamheten i allt väsentligt bedrivits ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och med en tillräcklig intern kontroll, ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 motiverat.

Bedömningen är även att kollektivtrafiknämnden har omhändertagit ställda rekommendationer 2019 från revisionen, genom att inleda ett arbete för att stärka styrning, uppföljning och kontroll på de aktuella områdena.

Rekommendationer

Inga rekommendationer ges.

Bilaga 1. Beskrivning av revisionskriterier

Kollektivtrafiknämnden granskas och bedöms utifrån det samlade uppdrag och ansvar som framgår av regionfullmäktiges budget och nämndens reglemente. Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna tydliggör den norm eller referens som revisorernas iakttagelser bedöms mot.

Årets granskning av Kollektivtrafiknämnden utgår från följande revisionskriterier:

- Kommunallagen (2017:725)
- Förvaltningslagen (2019:900)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597)
- Regionfullmäktiges budget 2020, regionfullmäktige 2019-06-10 § 135 (Dnr: RS 2019-03241).
- Kollektivtrafiknämndens reglemente, regionfullmäktige 2019-06-10 – 11 § 138 (Dnr: RS 2018-03535)
- Kollektivtrafiknämndens delegeringsordning, kollektivtrafiknämnden 2020-04-16 § 26 (Dnr: KTN 2020-00021)
- Policy för styrning, regionfullmäktige 2019-05-28 (Dnr: RS 2019-02491)
- Vägledning för nämnders och styrelser arbete, regionstyrelsen 2017-12-12 (Dnr: RS 2017-04735)
- Västra Götalandsregionen en riktlinje mot korruption, mutor och jäv, regionfullmäktige 2017-09-19 § 116 (Dnr: RS 2016-05152)
- Regionens ärendehandbok, regiondirektören 2017-06-26 (Dnr: RS 2017-02773).
- Riktlinje för god ekonomisk hushållning, regionstyrelsen 2020-05-12 (Dnr: RS 2019-06176)
- Regiongemensamma riktlinjer för detaljbudgetarbetet 2020, regionstyrelsen 2019-06-25 (Dnr: RS 2019-02873)
- Rutin uppföljning 2020, ekonomidirektören 2020-11-17
- Detaljanvisning årsbokslut 2020 på intranätet
- Regionens ekonomihandbok på intranätet
- Lag (2010:1065) om kollektivtrafik
- Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland 2017-2020 med långsiktig utblick till 2035, regionfullmäktige 2016-11-29.
- Avtal om ansvar för den regionala kollektivtrafiken i Västra Götalands län, Västra Götalandsregionen, 2011-06-30 (Dnr: RSK 551-2010).
- Samverkansformer kring kollektivtrafik i Västra Götaland, regionfullmäktige 2011, reviderat, 2016-05-31, 2017-12-13, (revidering inledd 2020 med beslut 2021, Dnr: KTN 2019-00193).

Kollektivtrafiknämndens reglemente, beslutat av regionfullmäktige 2019-06-10--11, § 138 (Dnr: RS 2018–03535) anger att nämndens uppgifter och ansvar i Västra Götalandsregionen.

Kollektivtrafiknämnden är Västra Götalandsregionens ledande politiska organ inom kollektivtrafikområdet. Nämnden är systemägare för det regionfinansierade kollektivtrafiksystemet. Nämnden ska fullgöra de uppgifter som följer av Västra Götalandsregionens ansvar för den regionala kollektivtrafiken.

Nämnden är Västra Götalandsregionens beställare av kollektivtrafik. Arbetet sker i enlighet med de mål och anvisningar som anges av regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Regionfullmäktige utser styrelser för drift, förvaltning och utveckling av verksamheten inom angivna ansvarsområden. Styrelsernas arbete sker enligt de mål och anvisningar som anges av regionfullmäktige och regionstyrelsen samt utifrån uppdrag som ges av Kollektivtrafiknämnden.

Regionstyrelsens beredning för hållbar utveckling utgör samverkans forum med kommunerna enligt avtal om ansvar för kollektivtrafiken i Västra Götaland och bereder övergripande strategiska kollektivtrafikfrågor till Västra Götalandsregionens kollektivtrafiknämnd.

Kollektivtrafiknämnden har ett särskilt ansvar att följa upp och till regionfullmäktige rapportera hur arbetet med kollektivtrafik i Västra Götalandsregionen svarar upp mot dess övergripande mål.

Regionfullmäktige utser styrelser för drift, förvaltning och utveckling av verksamheten inom angivna ansvarsområden. Styrelsernas arbete sker enligt de mål och anvisningar som anges av regionfullmäktige och regionstyrelsen samt utifrån uppdrag som ges av kollektivtrafiknämnden.

Kollektivtrafiknämndens uppgifter

1 § Nämnden ska inom sitt verksamhetsområde

- a) följa vad som anges i lag eller annan författning
- b) följa det fullmäktige i reglemente, i samband med budget eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra
- c) verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.
- d) följa anvisningar som regionstyrelsen lämnar i sin roll att samordna och ha uppsikt över Västra Götalandsregionens verksamheter

Kollektivtrafiknämndens systemägaruppdrag

2 § Kollektivtrafiknämnden är det ledande politiska organet med ansvar för strategiska kollektivtrafikfrågor ur ett regionövergripande systemperspektiv. Kollektivtrafiknämnden ska

- a) fullgöra de uppgifter som följer av Västra Götalandsregionens ansvar som kollektivtrafikmyndighet för den regionala kollektivtrafiken, när uppgiften inte enligt lag eller regionfullmäktiges beslut ska fullgöras av någon annan
- b) ansvara för att genomföra fullmäktiges fastställda mål och inriktningar för kollektivtrafiken
- c) bevaka och initiera långsiktiga utvecklings- och inriktningsfrågor samt strategier inom nämndens ansvarsområde
- d) utforma förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram e) bedriva övergripande strategiskt arbete inom området kollektivtrafik
- f) följa utvecklingen inom kollektivtrafikområdet
- g) verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet.
- h) företräda Västra Götalandsregionen vid samverkan med internationella, nationella och regionala organisationer och myndigheter i kollektivtrafikfrågor om frågorna inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
- i) företräda Västra Götalandsregionen gentemot statliga myndigheter i kollektivtrafikfrågor samt besluta om yttranden inom kollektivtrafikområdet om frågorna inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt

Regionstyrelsens beredning för hållbar utveckling utgör samverkans forum med kommunerna enligt avtal om ansvar för kollektivtrafiken i Västra Götaland och bereder övergripande strategiska kollektivtrafikfrågor till Västra Götalandsregionens kollektivtrafiknämnd.

Kollektivtrafiknämnden har ett särskilt ansvar att följa upp och till regionfullmäktige rapportera hur arbetet med kollektivtrafik i Västra Götalandsregionen svarar upp mot dess övergripande mål.

Kollektivtrafiknämndens beställaruppdrag

3 § Nämnden är Västra Götalandsregionens beställare av kollektivtrafik. I nämndens uppdrag ingår att

- a) inom ramen för regionalt trafikförsörjningsprogram lämna uppdrag/beställning till Västtrafik AB, som av regionfullmäktige fått befogenheten att ingå avtal om allmän trafik
- b) besluta om allmän trafikplikt
- c) svara för samverkan med länets kommuner i kollektivtrafikfrågor
- d) företräda Västra Götalandsregionen i samverkan med kommunerna enligt gällande överenskommelse

e) företräda Västra Götalandsregionen gentemot statliga myndigheter och andra regioner inom sitt verksamhetsområde

f) löpande informera regionstyrelsen om strategiska kollektivtrafikfrågor

g) rapportera om ekonomi, prestationer och kvalitet enligt regionstyrelsens anvisningar.

4 § Nämnden ska fastställa taxor för kollektivtrafiken i Västra Götaland enligt den inriktning som regionfullmäktige angivit.

5 § Nämnden får i uppdrag att ingå avtal om lokala anpassningar av kollektivtrafiken och dess finansiering med kommuner inom länet. Nämnden får överlämna detta uppdrag till det aktiebolag som avses i § 2 punkt a) ovan.

Organisation inom verksamhetsområdet

6 § Regionstyrelsen tillhandahåller nämndens tjänstemannastöd och ansvarar för personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor. Regionstyrelsen ansvarar för att organisationen är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till fullmäktiges mål och styrmodell samt lagar och andra författningar för verksamheten. Regionstyrelsen utser ansvarig tjänsteperson till nämndens förfogande efter samråd med nämnden. Nämnden fastställer varje mandatperiod instruktion till ansvarig tjänsteman.

Bilaga 2. Upprättade granskningsrapporter

Bilaga 7a Rapport om årsrapport, PwC, 2021-02-05.